

ศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

THE KING'S SCIENCE AND COMMUNITY POWERMENT : CASE STUDY OF
BAN THAEN SUBDISTRICT MUNICIPALITY BAN THAEN DISTRICT
CHAIYAPHUM

อภิชาติ ดวงธิสาร¹ ไพรัช บุญประกอบวงศ์² สิริเดช วงศ์ปรีชา³

Apichit Duangthisan, Pairat Bunprakopwong, Sittidet Wongprachya

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วิจัยเพื่อ 1) ศึกษาบริบทของเทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ในเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน 2) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม มีวิธีการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประธานหรือผู้ก่อตั้งกลุ่มในชุมชนพื้นที่ ประชาชนชาวบ้าน จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทของเทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน เกิดจาก การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน การเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ การจัดการความรู้ให้ครอบคลุมทุกทักษะสู่การพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรค คือ ขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้และการถ่ายทอดความรู้ ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี ขาดการสนับสนุนในด้านระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ขาดความซื่อสัตย์สุจริตธรรมาภิบาลและความเป็นผู้นำ 3) แนวทางการพัฒนาเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน คือ แนวทางด้านการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

Received: 2020-07-31 Revised: 2020-10-07 Accepted: 2020-10-15

^{1 2 3}คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Law and Political Science,
Northern College, e-mail: apichit10@live.com

แนวทางการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน แนวทางการดำรงอยู่อย่างมีความสุข มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน แนวทางความพอเพียง และการพึ่งตนเอง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ การทำงานแบบบูรณาการ

คำสำคัญ (Keywords): ศาสตร์พระราชา; พลังชุมชน; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of the research are 1) To study the context of Ban Thaen Subdistrict Municipality Ban Thaen District Chaiyaphom. concerning with King's science and community powerment. 2) To study its problems 3) To study how to development approach. This is the qualitative research based on written documents, interview with local mamagement, community leaders, Chairman of local community group, villager philosopher total of 20 people and observation. The result revealed that 1) The context of Ban Thaen Subdistrict Municipality Ban Thaen District Chaiyaphom Province. was Creating a holistic network of partners in both the public and private sectors, empowering to solve problems, encourage participation in all dimensions, manage knowledge to cover all skills to leading to the development of Thailand 4.0 . 2) Its problems were lack of support in knowledge management, lack of support for database systems and technology, lacking support in relationships and caring and lacking honesty loyalty to the nation, religion, monarchy, honesty to each other Unity and consideration of common interests leadership and good governance. 3) The processes to development community power should be guidelines for appropriate environmental rehabilitation, adaptation to keep up with the changes a happy, stable prosperous and sustainable existence and guidelines for sufficiency, self-sufficiency, application sufficiency economy philosophy, integration.

Keywords : King's science; community powerment; philosophy of sufficiency economy

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบัน ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายจากรอบด้านทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องตามแนวทางการพัฒนาแบบประเทศในแถบตะวันตกตามกระแสหลัก ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและไม่เป็นธรรม อธิปไตยในการจัดการทรัพยากรของประเทศสูญหายไป การละทิ้งภูมิปัญญาและเทคโนโลยีดั้งเดิม ละเลยการพัฒนาชุมชนชนบท เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขาดความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากร การบริโภคเกินความสามารถที่จะรองรับได้ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และศีลธรรมของสังคมเสื่อมลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ทั้งในแง่ระบบคิด และวิถีชีวิตของชุมชน เป็นภาพสะท้อนความจริงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ขาดความสมดุลอย่างรุนแรง (พลเดช ปิ่นประทีป, 2542 :1) กลายเป็นสังคมการบริโภค มุ่งความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุเป็นหลัก (อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2546 : 3-4) เป็นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมากเกินไป โดยลืมไปว่าประเทศไทยมีพื้นฐานเป็นประเทศเกษตรกรรม การผลิตในภาคอุตสาหกรรมจึงมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมลดลงอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการสะสมทุนอุตสาหกรรมโดยการดูดซับมูลค่าส่วนเกินจากภาคเกษตรคือการแลกเปลี่ยนที่ไม่เสมอภาคและแรงงานจากภาคเกษตรจะเคลื่อนย้ายสู่ภาคอุตสาหกรรม (ณรงค์เพชรประเสริฐ, 2550 : 14)

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำรัสหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ครั้งแรกในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 จากกระแสพระราชดำรัสฯ ดังกล่าว พระราชาเห็นอะไรก่อนบอกประชาชน พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช หรือที่เราเรียกว่า “ศาสตร์พระราชา” นั้นครอบคลุมทั้ง “พระราชดำริ” คือ แนวคิดและปรัชญา “พระราช

ดำรงส” คือ คำสั่งสอน ตักเตือน ให้สติ “พระราชกรณียกิจ” คือ หลักการทรงงาน และ“พระราชจริยวัตร” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ผ่านมาซึ่งปวงพสกนิกรชาวไทย ได้น้อมนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน รวมทั้งรัฐบาลและข้าราชการได้น้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อสร้างชาติและพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน (Punyabal, 2017)

ความโดดเด่นของศาสตร์พระราชฯ คือ แนวปฏิบัติที่มีกระบวนการที่มีเอกลักษณ์ คำนึงถึงบริบท ทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละพื้นที่ แก้ปัญหาแบบองค์รวม ให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการของคนในพื้นที่ (Punyabal, 2017) เป็นการพัฒนาระแสทางเลือก ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งภาครัฐได้น้อมนำแนวคิดศาสตร์พระราชฯ ไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจชุมชนตามวิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละพื้นที่ โดยยึดหลักการดำเนินไปบนทางสายกลาง และการพัฒนาบุคคลบนฐานของความรู้และคุณธรรม โดยแนวทางที่พระราชทานไว้นี้ได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถทำให้พสกนิกรในบางพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงยั่งยืน แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะเน้นการสั่งการจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง ประชาชนไม่มีโอกาสได้คิดหรือทำอะไรด้วยตนเอง แต่เป็นคำสั่งที่มาจากนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและความแตกต่างของบริบทที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550 : 44) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีบทบาทในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกมิติ ภาครัฐจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดการให้ประชาชนได้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นของตน เห็นถึงทุนของท้องถิ่นตน เห็นคุณและโทษของการพัฒนาตามกระแสหลัก และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นตนเอง ผ่านกระบวนการจัดการภาครัฐ กระบวนการการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม นำไปสู่ความเข้มแข็งและความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน (เสรี พงศ์พิศ, 2554 : 1)

เทศบาลตำบลบ้านแพน อำเภอบ้านแพน จังหวัดชัยภูมิ เป็นอีกท้องถิ่นที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ จึงได้มีการนำแนวคิดศาสตร์แห่งพระราชฯและน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ แต่ก็ยังไม่เกิดประสิทธิผลครอบคลุมและทั่วถึงเท่าที่ควร โดยเฉพาะแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาบริบทขององค์กรชุมชนในสถานการณ์ปัจจุบัน ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรค และศึกษาแนวทางการพัฒนาเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสามารถนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และทำให้ชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย(Research objectives)

1. เพื่อศึกษาบริบทของเทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Method)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 จำนวน 13 คน ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ระดับคณะกรรมการ ระดับอำเภอ ระดับนักวิชาการ ระดับปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวแทนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกับท้องถิ่น จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณีในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างความสุขให้ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 3 คน โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการวิจัย โดยทำการเลือกแบบเจาะจง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Study) ทั้งตำราวิชาการ หนังสือทางราชการ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เป็นการศึกษาผ่านการรวบรวมเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในเชิงปฐมภูมิ (primary source) และทุติยภูมิ (secondary source)

ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องศาสตร์พระราชากับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการรวบรวมและประมวลผลเพื่อจัดทำเป็นรายงานการวิจัย

2. การศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ดำเนินการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่โดยวิธีการต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จำนวน 20 ท่าน มีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม 2562 เมื่อได้รับข้อมูลแล้วก็นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามแบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นมา โดยทำการศึกษาจากวัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives) และกรอบแนวคิดการวิจัย (Research Framework) รวมทั้งจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้อื่น นำมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถามในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งลักษณะของแบบสัมภาษณ์จะมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน และเพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความแม่นยำ และมีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอนักวิชาการและปรีกษาระหว่างผู้ร่วมวิจัยทั้งสามท่าน เพื่อให้ตรงกับกรอบแนวคิด จุดมุ่งหมายของการศึกษา และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากการวิจัยเอกสารและข้อมูลปฐมภูมิจากการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจ การตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเรียนรู้ไปกับการเก็บข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การค้นคว้าผ่านเอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์ และวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อมูลแบบอุปนัย และนำเอาแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายเหตุการณ์และปรากฏการณ์ต่างที่ปรากฏหรือแสดงออกมา โดยเริ่มต้นศึกษาจากข้อมูลโดยทั่วไป นั่นคือ จากข้อมูลทั้งในเชิงเอกสารเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ ไปยังข้อเสนอหรือข้อวินิจฉัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทของท้องถิ่น ในสถานการณ์ปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรค และแนวทางการจัดการ โดยเน้นในเรื่องศาสตร์พระราชามาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนากระแสหลัก การจัดการภาครัฐ สภาพแวดล้อม ครอบคลุมในด้านเศรษฐกิจ

สังคม องค์กร วัฒนธรรมและศาสนา สิ่งแวดล้อม ทุน และสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน แล้วนำผลการศึกษาทั้งหมดนี้ไปสร้างข้อสรุปเป็นภาพรวม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปจากหลักฐานที่ได้จากการวิจัยภาคสนาม สุรางค์ จันทวานิช (2552: 131)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. บริบทของเทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน ในปัจจุบัน พบว่า

1.1 สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน บริบทของชุมชนและการก่อกำเนิดชุมชน ได้แก่องค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการมาอบรมให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยงให้ทุนกับองค์กรชุมชนบางส่วน หรือประสานงานในการขอทุนให้กับชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชนเป็นผู้เรียนรู้ ส่งผลให้ชุมชนมีความตื่นตัว ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีส่วนร่วมแบบองค์รวม

1.2 เพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาขององค์กรชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสนับสนุนให้เกิดผู้นำที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์ สุจริต มีธรรมาภิบาล มีแนวคิดระบอบเปิดจากข้างใน แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ๆ ก่อน โดยทำตามลำดับขั้น ยึดหลักภูมิสังคม การสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจขององค์กรชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนด้านสังคมคุณภาพชีวิต พัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบองค์รวมทุกมิติ โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นหาปัญหาและความต้องการตลอดทั้งทุนของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ร่วมกันจัดเวทีชุมชนอย่างมีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของชุมชน จัดทำแผนแม่บทของชุมชน ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการจัดการบริการสังคม สนับสนุนองค์กรเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา พัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เกิดพลังของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ไขปัญหา ดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

1.4 การจัดการความรู้ให้ครอบคลุมทักษะสู่การพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 โดยไม่ยึดติดกับตำรา ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน โดยการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนในชนบท และการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของ

ท้องถิ่นและชุมชนในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันทำให้เกิดระบบที่ดี มีความโปร่งใส ไร้ทุจริต ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกระแสหลัก และรู้จักปรับตัวอย่างชาญฉลาด เลือกให้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และคงไว้ซึ่งสิ่งดี ๆ โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมอย่างมีปัญญา กล้าหาญ และเพียรทน โดยทำให้เกิดการอยู่รอดพอเพียง และยั่งยืน สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดทำแผน 4 แผน

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน

: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีดังนี้คือ

2.1 ขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้และการถ่ายทอดความรู้โดยไม่ต้องยึดติดกับตำรา ซึ่งเป็นความรู้ในชุมชน ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขาดการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจวัฒนธรรม การสร้างนวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน การบูรณาการระหว่างกองทุนและงบประมาณ การสร้างจิตสำนึกตระหนักรู้ จิตสาธารณะและจิตอาสา การสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน การค้นหาศักยภาพและปัญหาที่แท้จริงชุมชน การสร้างภาวะผู้นำ การบริหารงบประมาณแบบบูรณาการ การขาดผู้สืบทอดผู้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ การขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาและหวงแหน การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยไม่เป็นธรรม การละทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีดั้งเดิม การหลงลืมชุมชนชนบท การขาดแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิปัญญา การขาดความตระหนักรู้อย่างแท้จริงต่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการพัฒนากระแสหลัก ขาดการปรับใช้แนวทางศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชนในพื้นที่

2.2 ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี ที่เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ที่มีการจัดเก็บและค้นหาอย่างเป็นระบบ ขาดการจัดทำประวัติชุมชน แผนที่เดินดิน ผังเครือญาติ ราชัญชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางภูมิปัญญาและศาสนา ทุนทางวัฒนธรรม และข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายเรียนรู้เพื่อเป็นฐานข้อมูลของชุมชน ที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้โดยตรงตามความต้องการของชุมชน

2.3 ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในเชิงอำนาจ การพึ่งพา พึ่งพิงกันในชุมชน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ระบบทางกายภาพและสิ่งมีชีวิต สิ่งที่มีอำนาจเหนือ

มนุษย์ เหนือธรรมชาติ ซึ่งปรากฏในรูปของความคิดความเชื่อและพิธีกรรม และระบบความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโลกภายนอก ชุมชนต้องมีระบบความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ในด้านการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า ผลิตภัณฑ์ การช่วยเหลือในรูปของเครือข่ายหรือการรวมกลุ่ม รวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชน

2.4 ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ธรรมาภิบาล และความเป็นผู้นำ รู้รักสามัคคีและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วม การยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ความเสียสละ การมีจิตอาสาและจิตสาธารณะ

3. แนวทางในการพัฒนาศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

3.1 การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ด้วยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนชุมชน ทั้งทุนธรรมชาติ ทุนทรัพยากร และทุนทางวัฒนธรรม การบูรณาการแผน 4 แผน ให้เข้ากับแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกวินัยการออม ศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืน

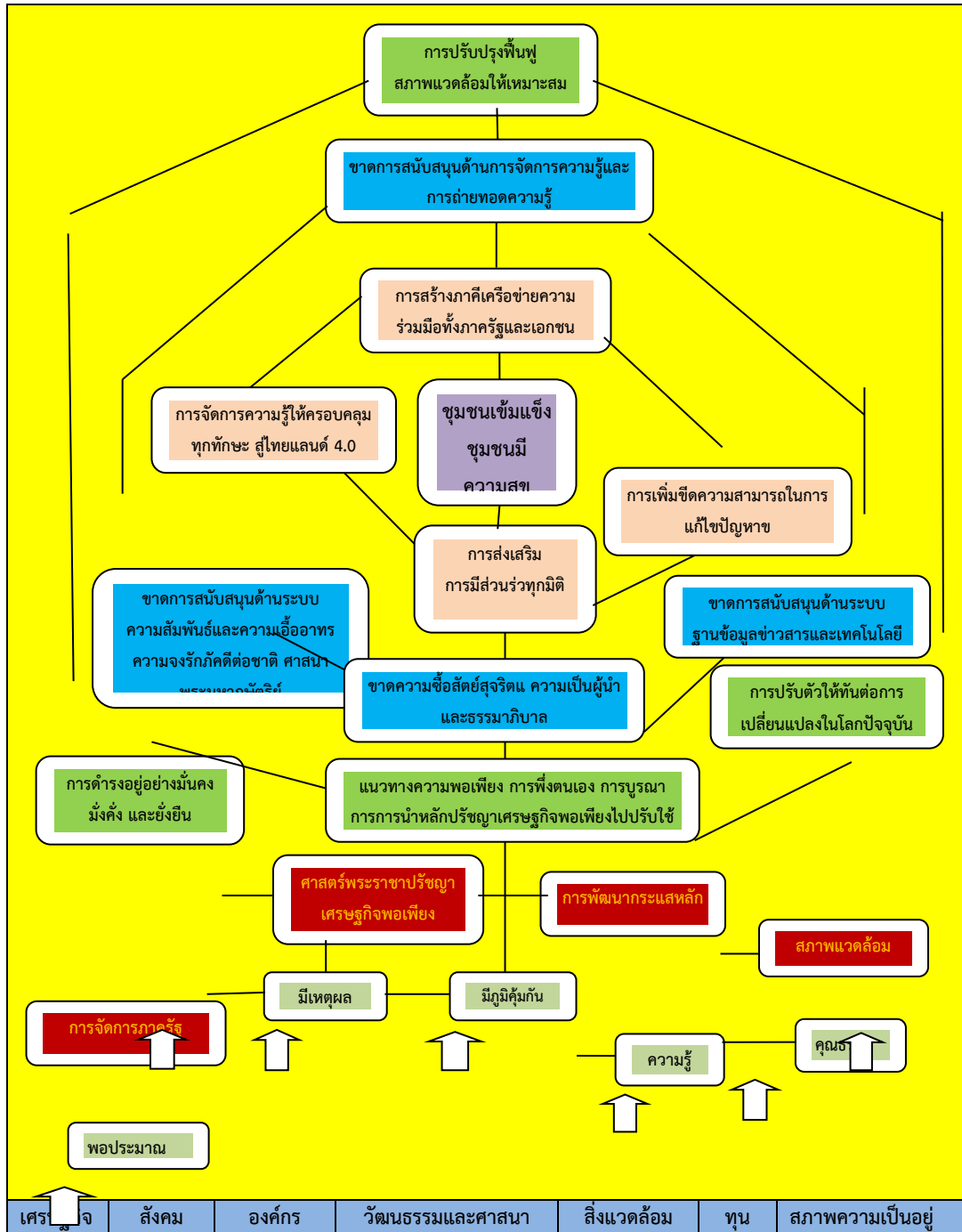
3.2 การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน คือปรับแนวคิดของภาครัฐจากผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุน และเสริมสร้างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอก โดยการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี มีการเฝ้าระวังในการจัดการปัญหาอุปสรรคอย่างมีส่วนร่วม กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชนเพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระยะหลัก โดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับชุมชนอย่างเหมาะสม

3.3 แนวทางการดำรงอยู่อย่างมีความสุข มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระยะหลัก โดยเลือกรับในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างชาญฉลาด และปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และปรับใช้แนวทางการพัฒนาระยะทางเลือกโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน โดยการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และการปลูกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ จัดทำแผน 4 แผน ใช้หลักปัญญา กล้า

หาญ เพียรทน รอด พอเพียง และยั่งยืน ร่วมพัฒนาและปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อม ๆ กัน ใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมให้เกิดสุขภาพดี

3.4 แนวทางความพอเพียง การพึ่งตัวเอง และการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ และการบูรณาการในการทำงาน ซึ่งได้แก่การปลูกจิตสำนึกให้กับตนเอง โดยการระเบิดจากข้างใน โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ปลูกป่าในใจคน คิดว่าการขาดทุนคือกำไร นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

ผู้วิจัยได้ค้นพบรูปแบบการจัดการเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบการจัดการเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน ดังที่ได้สรุปตามประเด็นกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการและแนวคิดรวมทั้งผลการวิจัย ในประเด็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ของการวิจัยครั้งนี้ ในส่วนแนวทางในการพัฒนาเรื่องศาสตร์พระราชากับพลังชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ด้วยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนชุมชน ทั้งทุนธรรมชาติ ทุนทรัพยากร และทุนทางวัฒนธรรม การบูรณาการแผน 4 แผน (แผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงิน และแผนสุขภาพ) ให้เข้ากับแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกวินัยการออม สอดคล้องกับแนวคิดของ เสน่ห์ จามริก (2527) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วม แต่ต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง และดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมทุกมิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราณีย์ พันมูล (2554) ที่พบว่า ชุมชนมีการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาชุมชนสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน การวางแผนโครงการพัฒนาชุมชน การดำเนินการพัฒนาชุมชน การติดตามและประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดในการค้นหาศักยภาพของชุมชนของ ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (2548) ได้นำเสนอองค์ประกอบการพึ่งตนเองของชุมชนคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ การจัดการ การสนับสนุนจากภายนอก ปัจจัยที่เอื้อต่อการพึ่งตนเอง

2. การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน คือปรับแนวคิดของภาครัฐจากผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุน และเสริมสร้างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและมีความสุขอย่าง โดยการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี มีการเฝ้าระวังในการจัดการปัญหาอุปสรรคอย่างมีส่วนร่วม กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชนเพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนากระแสหลัก โดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับชุมชนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ อินทนนท์ (2556) พบว่า องค์ความรู้มาจากกระบวนการเรียนรู้โดยเอาชีวิตของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เอาชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานในการเรียนรู้ เน้นที่การปฏิบัติ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวคิดและการปฏิบัติ กล่าวคือ มีศักดิ์ศรี รู้ลึก

ภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข และยังสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งสถานที่เรียน แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน

3. แนวทางการดำรงอยู่อย่างมีความสุข มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระแสหลัก โดยเลือกรับในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างชาญฉลาด และปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และปรับใช้แนวทางการพัฒนาระแสทางเลือกโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน โดยการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และการปลูกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ศึกษาดูงานชุมชนเข้มแข็งที่ประสบความสำเร็จ จัดทำแผน 4 แผน ใช้หลักปัญญา กล่าวหาญ เพียรทน รอด พอเพียง และยั่งยืน ร่วมพัฒนาและปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อม ๆ กัน ใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดของอภิชัย พันธเสน และคณะ (2549) ที่ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงความพอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว จิตใจพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ปัญหาพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง มีความมั่นคงพอเพียง และสอดคล้องกับแนวคิดของนภการณ์ หะวานนท์ (2550) ที่ได้เสนอมิติความเข้มแข็งของชุมชนเป็น คือ มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ (2552) ที่เสนอแนวทางสู่การสร้างชุมชนพอเพียงให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนไว้ คือ ชุมชนพอประมาณ ชุมชนมีเหตุผล ชุมชนมีภูมิคุ้มกันดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของบำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ (2556) พบว่า กระบวนการทำงานที่เอื้อต่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนผู้ที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงการจัดการความรู้ในรูปแบบการบูรณาการเชิงวิธีการ เช่น มีเป้าหมายของชุมชนที่ชัดเจน มีการดำเนินวิถีชีวิตอย่างพึ่งตนเอง มีการยอมรับภูมิปัญญาท้องถิ่นและคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และแนวทางการพัฒนาการพึ่งพาตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน

4. แนวทางความพอเพียง การพึ่งตนเองและการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ การบูรณาการในการทำงาน ซึ่งได้แก่ การปลูกจิตสำนึกให้กับตนเอง โดยการระเบิดจากข้างใน โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ศึกษาดูงานชุมชนเข้มแข็งที่ประสบความสำเร็จ ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ใช้ธรรมปราบอธรรม ปลุกป่าในใจคน คิดว่าการขาดทุนคือกำไร นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของอภิชัย พันธเสน และคณะ (2549) ที่ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงความพอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว จิตใจพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ปัญหาพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง มีความมั่นคงพอเพียง และสอดคล้องกับแนวคิดของนภาพกรณ์ หะวานนท์ (2550) ที่ได้เสนอมิติความเข้มแข็งของชุมชนเป็น คือ มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ (2552) ที่เสนอแนวทางการสร้างชุมชนพอเพียงให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนไว้ คือ ชุมชนพอประมาณ ชุมชนมีเหตุผล ชุมชนมีภูมิคุ้มกันดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้วิจัยเสนอให้งานวิจัยชิ้นนี้ ควรถูกนำไปเผยแพร่ไปยังชุมชนท้องถิ่นอื่น หน่วยงานราชการ ตลอดจนผู้ที่สนใจที่ต้องการเห็นความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนระหว่างศาสตร์พระราชากับการพัฒนาความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงตามบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาศาสตร์พระราชากับแนวคิดทฤษฎีตามแนวทางการพัฒนากระแสหลักเพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัคเชส มีเดีย จำกัด.
- โกวิท พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2550). ธุรกิจชุมชนเส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กเปอร์เน็ทจำกัด.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. เชียงใหม่ : สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูง ไทย-เยอรมัน.

- นภาพรณ์ หะวานนท์ และคณะ. (2550). **ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย 6 สกว. 7.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2527). **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน ในทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (บก.), การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2550). “การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน”. **รัฐสภาสาร**, 55, 4 เมษายน : 29-34.
- วิทยา จันแดง. (2555). “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน”. **ดุชนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สาวิณี รอดสิน. (2554). “ชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษากองบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ฮอด จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). **วิถีสู่ชุมชนพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลังปัญญา.
- เสรี พงศ์พิศ. (2554). **เศรษฐกิจพอเพียง เกิดได้ถ้าใจปรารถนา**. กรุงเทพมหานคร : เทียนวรรณ.
- เสนห์ จามริก. (2527). **นโยบายกลวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Denhaedt, Robert B. and DenHaebt, Janet Vinzant. (2007). **the New Public Service” : Serving Rather than Steering”** Public Administration Review. November/December 2000, Vol.60, N.6 : 549-559.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. **จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html <https://www.gotoknow.org/posts/591192>, [20 พฤศจิกายน 2562.]